

Afrikanere møtes

Nr. 9 – 1979

Et fem dagers møte for politikere ble avsluttet ved MRA-sentret i Caux 29. august. Halvparten av deltakerne kom fra det sørlige Afrika, den største gruppen fra Zimbabwe.

I åpenhjertige samtaler ble ingen motsetninger og følelser stukket under stol. Svarte og hvite hevdet at de hadde fått hverandre i tale på en måte de aldri hadde opplevet før.

En svart eksil-politiker fra Zimbabwe som kjempet i geriljaen inntil i fjor, sa at han hadde funnet det klasseløse samfunn i Caux. «Zimbabwe trenger forsoning», sa han. «Folk ser tilbake til en flod av blodsutgydelse, og det er ikke lett å glemme.» Han mente at det er en mulighet for at man vil komme frem til en brukbar løsning i London, «men lederne i Zimbabwe må da lære kunsten å tilgi». Slike ledere er det behov for i hele Afrika, sa han.

Bona Malwaln, en ledende politiker fra Sudan (se under), talte om den politiske forsoning som har funnet sted i hans hjemland de senere år. Malwaln var medansvarlig for utarbeidelsen av en løsning som brakte den 17 år lange borgerkrigen i Sudan til opphør. Et annet tema som ble behandlet, var «Majoriteter og minoriteter i demokratiet». Det ble også arrangert et seminar om «Det sørlige Afrikas bestemmelse».

Professor Hudson Ntsanwisi, svart sjefsminister i bantustaten Gazankulu i Sør-Afrika, sa at de hvite hittil har forsøkt å bringe harmoni mellom rasene på egen hånd og på sin måte. Det har ikke gått. «Nå må afrikanerne påta seg opgaven. Det innebærer en deling av makten, og samarbeid. Det er hva Afrika ønsker. Det er hva verden ønsker. Det er hva MRA arbeider for.» Han tilføyet at Caux ikke er et sted for forhandlinger mellom forskjellige partier, men

ny verden

INFORMASJON OM MORALSK OPPRUSTNING

et sted hvor «vi forhandler med oss selv, med vår samvittighet».

Mikko Asunta, en ledende parlamentariker i Finland i mange år, fortalte ved avslutningsmøtet at han var kommet til Caux med en overveldende byrde av problemer. «Men når jeg ser hva de andre nasjonene som er representert her har å stri med, reduseres mine problemer til myggs størrelse. Den tredje verden er kommet meg inn på livet her.»

Presidenten for parlamentet i kantonet Vaud — hvor Caux ligger, ga uttrykk for de samme tankene da han talte til et møte hvor flere lokale politikere var tilstede. «Sveitsisk demokrati vil vinne en avgjørende seier den dagen vi forstår at Sveits har plikter overfor resten av menneskeheten,» sa han.

En parallell til Zimbabwe

Bona Malwal var informasjons- og kulturminister i den sudanske regjering fra 1972 til 1979. Da han fortalte i Caux om løsningen på borgerkrigen i Sudan, kunne hans tilhørere ikke unngå å trekke paralleller til konflikten i Zimbabwe. Her var mange av de samme problemene, som for eksempel spørsmålet om hvilken av de to fiendtlige hærer som skulle ha kontrollen i landet.

Malwals beretning ga håp om at menneskelighet og fornuft kan seire over undertrykkelse og vold:

Sudan er det største landet i Afrika, og sannsynligvis ett av de vanskeligste å styre. I den nordlige delen lever arabere og muhammedanere, i sør svarte afrikanere som er blitt kristne. Jeg er en av dem.

Noen få måneder før vår uavhengighet i 1956 begynte urolighetene som etterhvert utviklet seg til borgerkrig. Da engelskmennene trakk seg ut, fikk muhammedanerne og araberne i nord makten. Vi i sør mente at vi måtte kjempe for våre rettigheter. Lederen for geriljaen i sør sa at han ikke så noen motsetning mellom hans kristne tro og kampen for likhet og rettferdighet.

Den sentrale regjeringen i Khartoum nektet å forhandle med oss i sør fordi vi ikke overholdt avtaler — etter deres mening! Men under president Nimeiri skjedde det noe som fikk sentralregjeringen til å forstå at vi ikke bare var en bande av blodtørstige opprørere. Ett av regjeringens fly falt ned i bushen i

Fors. side 2

«Også jeg må tilgi»

En flyktning fra Eritrea forteller

Min onkel og hele hans familie unntatt én, ble drept. Min tante og alle hennes fem barn ble drept. Hennes mann hengte seg i fortvilelse. Nesten alle våre kjære naboer ble skutt da de prøvde å unnsnippe. Soldatene stengte en venn av oss og hele hans familie pluss tre gjester inne i en hytte og brente dem ihjel.

Dette var de fryktelige nyhetene min søster fortalte meg for noen år siden da jeg kom hjem fra MRA-sentret i Panchgani, India.

Hjertet brente i meg, knærne rystet og øynene glødet av hat. 630 mennesker fra landsbyen vår var blitt brutalt torturert og drept. I en annen landsby ble 170 mennesker trengt sammen i en moské og meiet ned med maskingevær.

Jeg så ikke noe annet valg enn å slutte meg til frigjøringshæren og kjempe til døden. Neste mor-

gen kom noen venner hjem til meg, og vi ba for de dodes sjeler. En klar tanke kom til meg: «Ønsker du å dø i kamp for å ta hevn og tilfredsstille din bitterhet, eller å tilgi og leve for å bekjempe det onde som menneskene gjør?»

Tanken fortsatte å gjenlyde inne i meg. Var det ikke feigt å tilgi? Men jeg husket Kristi ord på korset: «Far, tilgi dem, for de vet ikke hva de gjør.» Han gjennomgikk en lidelse vi ikke fatter. Men til tross for sin makt til å ødelegge, ba han for sine torturister. Så hvorfor ikke jeg?

Fremdeles med stor bitterhet bestemte jeg meg for at jeg fra da av ville helbrede og bygge i stedet for å hate og ødelegge. Men hver dag må jeg igjen legge min bitterhet frem for Gud når nyhetene kommer om krigen mot mitt folk.

En parallell . . .

Forts. fra side 1

sør, og de overlevende ble reddet av geriljaen.

De led ingen overlast, men ble eskortert av geriljaen til utkanten av nærmeste by hvor regjerings-troppene hadde kontrollen. Dette gjorde inntrykk i Nord-Sudan.

Allerede før flyulykken hadde det vært kontakter mellom de stridende parter. Mange måneders forhandlinger førte endelig til at president Nimeiri i mars 1972 erklærte at Sør-Sudan skulle få regionalt selvstyre. Betingelsene ble formidlet til geriljaens leder, general Joseph Lagu, som var ute i bushen. Generalen svarte at akkurat som presidenten hadde vist sin gode vilje, så ville vi nå gjøre det ved å erklære våpenhvile. Ved det første møtet med presidenten overrakte general Lagu ett av geriljaens geværer som tegn på at vi aksepterte fredsløsningen. Men presidenten ga det straks tilbake og sa: «Vi respekterer de modige menn som har kjempet mot oss, og innbyr dere til å slutte dere til den nasjonale hær så vi sammen kan forsvare landet.»

Fifty/fifty-ordning

Dette spørsmålet om en sammensmelting av de to hærstyrkene var en nøkkel, en vanskelig prosess som forutsatte full tillit til den annen parts motiver. Resultatet ble at hærens enheter i Sør-Sudan skulle bestå av 50% regjeringssoldater og 50% geriljasoldater med en felles kommandostruktur. Hvor kommandøren for en enhet kom fra sør, skulle hans nærmeste underordnede komme fra nord, og omvendt. Dette ble gjennomført på alle plan, fra divisjonen ned til kompaniet.

I 8 år har denne avtalen fungert. Vi har fått regionalt selvstyre, og sentralregjeringen har respek-

tert avtalen. Han som ledet opprøret i 17 år, general Lagu, er nå sjef for regionalregjeringen i Sør-Sudan.

Under de første kontaktene mellom de stridende parter hadde vi inntrykk av at en overnaturlig hånd var i virksomhet. Det lot til at vi arbeidet under guddommelig ledelse. Forholdet mellom visse mennesker var avgjørende for den tillit som måtte skapes på alle plan.

En av dem som var involvert var Sayed Ahmed el Mahdi, en innflytelsesrik muhammedaner som var i Caux for noen år siden. Da vi forsøkte de første forhandlingene i 1956, var han innenriksminister og ansvarlig for lov og orden.

Møte i heisen

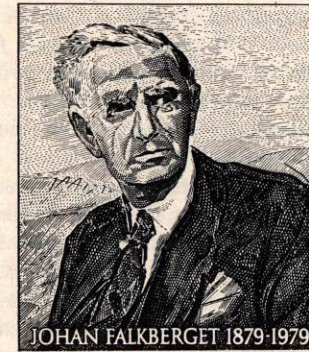
På den tid var jeg den eneste som kunne tale Sør-Sudans sak, så jeg begynte å utgi en liten avis for å avsløre den nordlige hærens ugjerninger i sør. Som den ansvarlige statsråd sent El Mahdi ofte politiet på razzia i avisen, og på grunn av forskjellige artikler havnet jeg stadig i fengsel. Fengslene var noen fæle hull, og El Mahdi var en mann jeg aldri ville ha noe med å gjøre.

I 1967 ble jeg valgt inn i parlamentet, og situasjonen ble litt lettere for meg. Men min avis ble brent ned, og jeg fikk aldri mer lov til å gi den ut.

Ved et tilfelle kom El Mahdi og jeg senere til å ha kontorer i samme bygning. Vi unngikk hverandre. Men en dag hadde han tilsynelatende gjemt seg og ventet på meg. Han dukket plutselig opp og fulgte meg inn i heisen, hvor han omfavnet meg som om vi var gamle venner. Så sa han: «Jeg har lenge ønsket å gjøre opp med Dem. Jeg beklager det som har skjedd. Det lå ikke noe personlig i det, og jeg har respektert Dem for Deres innsats. Kan De tilgi meg de bortkastede årene?»

Så drakk vi en kopp te sammen og snakket tin-

Johan Falkberget – Arbeiderdikter og åndsmenneske



Vi feirer 100-årsjubileum på Røros i år. Den 30. september er det 100 år siden Johan Falkberget ble født. Han, som på grunnlag av egne erfaringer som «vaskarryss» og senere voksen gruvearbeider opplevde fra innsiden noe av de veldige slit, den fortvilte fattigdommen og de hardbarkede typer han skildret så mesterlig i sine diktverk.

Han opplevde solidariteten og humoren, men også spotten, misunnelsen og småligheten. I hans historiske romaner kjenner vi igjen menneskene — oss selv. Vi har vanskelig for å godta de som skiller seg ut, er nyskapende og går mot strømmen. Selv skrev han i smug den første tiden for ikke å bli gjort narr av. «Det var mangt et hardt vær å stri seg gjennom,» sa han i begravelsestalen til sin kjære hustru Anna, 3. mai 1960. «Men du trodde på meg og min gjer-ning, hva ikke mange gjorde.»

Perler og solstreif

Falkbergets mennesketyper må også gjennom mangt et hardt vær. Han skildrer stadig deres prøvelser i moralske konfliktsituasjoner, ja til de dybeste kval i *Den fjerde nattevakt*. Det bildet er tatt fra Jesu kamp i Getsemane. Så dypt går den indre kamp når kjærlighetsforholdet mellom mann og kvinne kommer i konflikt med ens samvittighet, samfunnsansvar og hensynet til andre menneskers dypeste følelser.

Men lidelse og «de lange milene» gir mer varme til andre mennesker i nød. For Falkberget var Jesus

først og fremst «den barmhjertige samaritan». Utfordringen fra denne lignelsen ble han aldri ferdig med. Den ble til perler og solstreif i hans diktning — og i hans liv.

Vi møter den bl. a. i verket om Ann-Magritt. Hun står som en hyldest til den hjertene og høyreiste kvinnetype som våger å gjøre noe, stå for noe — og betale prisen for det. Men hennes start i livet var så tragisk at i dagens velferds-Norge hadde hun vel blitt abortert bort! Bak An-Magritt står bestefaren, tidligere dømt for hestetyveri, men nå med en livsgjerning så stor: oppdragelsen av sitt barnebarn under de hardeste forhold. Alt det beste mobiliseres i ham. Han lærer henne «Troens artikler» og fletter inn skriftord under hverdagens gang. Han synger håp og tro inn i veslejenta si.

Slik skinner evangeliet inn i Falkbergets diktning. Det gir styrke til å reise seg, til nye muligheter i en hard virkelighet. For Falkberget legger ikke skjul på de umenneskelige forhold, den veldige urettferdigheten og utnyttelsen av mennesker for å skaffe fortjeneste til noen få. Og det var ut fra moralske vurderinger han kom fram til at sosialismen hadde muligheter til å skape et rettferdigere samfunn. Men dikteren ser de mørke sider i menneskets sinn, hat og bitterhet, stolthet og maktsyke. Og det var vel som et håp for livet — og i døden — han ved sin Annas begravelse siterte innskriften på martyrenes kors i Colosseum: *Hill deg kors — vårt eneste håp!* (Ave crux — spes unica!)

Arbeiderbevegelsen trenger noe av Falkbergets kvalitet for å løftes ut av sin en-dimensjonale tenkning. Både hans liv og hans diktning var en leting etter religiøse og moralske verdier. For han så at det ikke bare er systemet, men mennesket i systemet som skaper det onde. «Og «store enheter» var for ham et onde hva slags system de enn var i. Han satte den ytre prakt opp mot den indre kvalitet. Han satte den enkle bergmann med kristen innsikt opp mot overklassen med sin selviske livsførsel. I dagens samfunn hadde han vel vært en «grønn» sosialist som bygde på kristne normer og var mot vekstpolitikk. Kanskje han ville spurt: «Hvor er det blitt av drømmen om livet og fremtiden?»

Jamtvollen, august 1979.

Berit Konow Sodal.

gene gjennom. Vi ble forsonet, ble venner og benyttet enhver anledning til å arbeide sammen. Etter løsningen av Sør-Sudan-konflikten i 1972 ble jeg så medlem av sentral-regjeringen. Nå var det El Mahdi som var i vanskeligheter: Han og hans folkegruppe kom i konflikt med regjeringen, og han havnet i fengsel. Jeg kjempet for at presidenten skulle sette ham på frifot. Presidenten ga seg. El Mahdi slapp ut og ble senere sentralstyremedlem i vårt parti.

Slike mellommenneskelige forhold basert på en

ærlig unnskyldning og tilgivelse, er boltene og mutterne som kan holde vårt store land samlet.

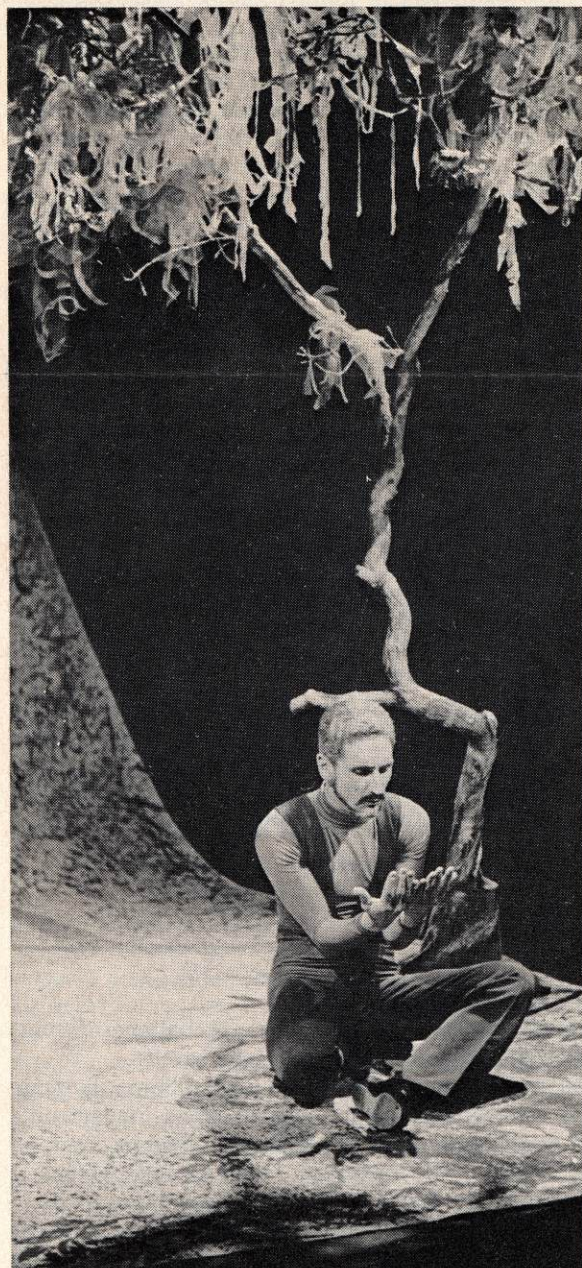
Det er ingenting jeg, som en svart ikke-muhammedaner fra sør, kan gjøre med at mine landsmenn i nord er arabere. Sudan er et forskjelligartet land, og vi må arbeide for enhet på tvers av forskjellene. I løpet av de siste åtte årene har vi oppdaget at disse forskjellene kan være en berikelse, og at det er verdt å betale en høy pris for å beholde dette verdifulle og sjeldne partnerforholdet.

Hvordan et skuespill ble til

Enmanns-showet «Poor Man Rich Man» (Fattig mann, Rik mann) av Hugh Steadman Williams, med Michel Orphélin i rollen som Frans av Assisi, skal settes opp igjen ved Netherbow Theatre i Edinburg, hvor det fikk god presseomtale ved premieren i vår.

(The Scotsman: En frisk, original teater-opplevelse. Orphélin virtuositet som pantomime-artist tar pusten fra en . . . Han får stillheten til å tale. *Edinburgh Evening News*: Det er vel verdt . . . å oppleve Michel Orphélin uttrykksfulle og usedvanlig smidige fremstilling.)

En av Frankrikes mest kjente oversettere og gjen-



«Michel Orphélin får stillheten til å tale.»

diktere av skuespill så stykket i Caux i sommer og sa seg interessert i å omsette det til fransk. Med Kathleen Johnsons musikk, litt omarbeidet av hensyn til den forandrede rytmen i språket.

Ny Verden har hatt samtaler med de tre kunstnerne som har skapt *Poor Man Rich Man*: Hugh Williams, Michel Orphélin og Kathleen Johnson, samt iscenesetteren John Dryden. Sistnevnte, opprinnelig utdannet som maler, har også laget scene-dekorasjonene. «Såkalte kristent teater trenger et femte 'absolutt' i tillegg til MRA's fire for å slå igjennom: Absolutt profesjonalisme,» sier Dryden. «*Poor Man Rich Man* har vært meget inspirerende å arbeide med.»

HW: Det begynte ved påsketider for tre år siden. Michel Orphélin og jeg drøftet muligheten for å skape et scene-stykke for én skuespiller med tanke på oppførelse i Frankrike. Idéen om Frans av Assisi slo plutselig ned i meg, og den appellerte umiddelbart til Michel.

Direkte til kildene

Michel Orphélin er skuespiller, pantomime-artist og sanger, og det ble naturlig å ta sikte på et enmanns-show. Men mye måtte skje før de kom så langt.

Det viktigste var å fange utfordringen ved Franciscus, noe mer enn fuglehelgenen som alle forstår og er glad i. Historikere og lærde franciscanere som de fikk anledning til å snakke med, rådet dem til ikke å la seg prege for meget av de mange verker og avhandlinger som finnes om emnet, men gå direkte til den franciskanske kildeskrift-samlingen, med helgenens brev og sanger og samtidige beretninger om ham.

HW: Det ble vår bibel. Vi måtte la oss gjennomsyre av disse tekstene. De dramatiske hendelsene i showet kommer derfra. Men i stedet for å bruke middelalder-drakter og -musikk, ville vi sette det hele om til vår tid og overlate til publikum å trekke parallellene.

MO: Frans av Assisi var hengitt til det absolutte og han ønsket å gå til hjertet av evangeliet. Det gjorde ham tidløs. Folk skriver stadig bøker om ham for å oppdage mer, fordi verden idag hungre etter det absolutte. Alt er blitt så komplisert, ethvert spørsmål må analyseres før konklusjoner kan trekkes, men Frans stolte på at Gud ville tale enkelt til ham.

HW: Vi satte spesiell pris på den skotske franciskanernes kommentarer i Edinburg: «Den mest fantasirike fremstilling av Frans av Assisi vi har sett. Dere har lykkelig unngått all landlig sentimentalitet.» Og det slår meg at de fleste franciskanermunker jeg kjenner, arbeider i storbyslummen. De sitter såvisst ikke på grønne enger og betrakter blomster!

Det er mange likhetspunkter mellom Frans' idéer

«Fattig mann, Rik mann» på scenen i Caux

Hvis man kunne snakke om en «populær» helgen i våre dager, måtte det bli den hellige Franciskus. Hans liv i Kristi etterfølgelse er blitt kjent og beundret langt utenfor den katolske kirkens ramme, ja utenfor kristenhetens vanlige domener.

Grunnen er vel at mange har identifisert visse sider ved ham med sine egne synspunkter og spesielle interesser. Men ikke like mange har forstått hele Frans av Assisis liv og budskap. Hugh Williams har villet la hele hans utvikling komme frem, uten derfor å fortape seg i altfor mange detaljer.

Francesco Barnardone levde i 1200-tallets Italia. Hans mor, som var fransk, ville nok ha gledet seg over 1970-årenes europeiske samarbeid omkring beretningen om hennes sønns liv. Frans selv ville ha gledet seg over at de som har gitt hans historie moderne form, forsøker å leve sitt liv i hverdagen med samme idealer og målsetting som skuespillet uttrykker.

Alene på scenen

Er det ensformig, virker det «gjerrig» med et enmanns-show? Taper publikum interessen? Nei, tvertimot — spillet blir både djervt og rikholdig, først og fremst takket være Michel Orphélin's artistiske mangsidighet og dype engasjement.

Franciskus er alene med sine avgjørelser. Alene med sine fristelser. Alene foran retten da han hadde gitt bort sin fars eiendeler. Alene med Claire. Alene i sin smerte og nød på fjellet La Verna. Denne viktige betoningen kommer frem helt naturlig i enmanns-fremførelsen. Innimellom spiller Orphélin som mime-artist på grensen til sirkusakrobat faskt og smidig et utall av roller i samme scene. Men alltid kommer han tilbake som Franciskus, Frans den glade, enkle, ofte hjelpeløse skikkelsen. Han synger alle stykkets tyve sanger og utnytter hver dimensjon av scenen i en to timers forestilling. Det er en profesjonell prestasjon, spesielt fordi fremførelsen skjer på et språk som ikke er rolleinnhaverens eget.

Den unge Frans' liv projiseres inn i en moderne sammenheng. Det gjøres så naturlig at man glemmer tid og rom og synes at man lever samtidig i det trettende og det tyvende århundre.

Her gjengis den kjente fortellingen om tiggeren ved landeveien som Franciskus gir sine klær til. Han blir nå til en avfeldig vagabond, kanskje en alkoholskadet, i en hvilken som helst by idag. Til ham gir Frans sin nye, hvite, dobbeltknappede sportsjakke. (Store lysbilder projiseres mot scenens bakteppe.) For første gang har Frans nå overvunnet seg selv

og det som opptar unge mennesker idag. Han brøt for eksempel med sin rike far som var mer opptatt av rikdom og suksess enn av det som lå sønnen på hjertet. Men Frans gikk lenger enn til reaksjon, han utdypet sin filosofi om fattigdom. Og han ble ledet

og går syngende hjemover. Så kommer episoden der han bryter med sin far og frasier seg all eiendom.

De unge vennene fra den glade kretsen i Assisi — Bernhard, Pietro, Silvester — begynner å vende seg til Frans og spørre om de kan få følge ham. De ringer ham, en etter en, fremstilt som velstående advokater, forretningsfolk og jordbrukere. Og Franciskus' svar til hver og en er det samme: «Javisst, det er bare å gi opp alt som betyr mest for deg: penger, status, karriere!»

Claire, en ung vakker kvinne, bestemmer seg for å gjøre det samme. Nå blir pressen oppmerksom! Hvordan kan hun som kvinne være med i den sammenhengen? Hvordan har det seg egentlig mellom henne og Frans? Ved en stor pressekonferanse sier Franciskus helt rolig: «Så enkelt er det: Claire og jeg deler en felles kjærlighet. En kjærlighet til Kristus. Og vi har lovet å følge ham i minste detalj så lenge vi lever.» Slutt på pressekonferansen! Etter denne oppsiktsvekkende uttalelsen har ingen journalist tid til å bli igjen og høre Frans' villige utlegninger om sitt og brødrenes arbeid . . .

Eier eiendelene deg?

Framgangene i Franciskus' verk ble ikke høydepunktene i hans liv. De er heller ikke blitt det i Hugh Williams' fremstilling. Tusenvis av mennesker sluttet opp om ham, misjonsoppdrag til forskjellige hold ble utført, den tredje orden ble grunnlagt for mennesker som ville leve i det «vanlige» livet, men i Franciskus' og brødrenes ånd. Men vanskelighetene innen ordenen hopet seg opp i de senere årene, lengselen etter bekvemmelighet og eiendeler grep mange, ikke minst dem som trakk sammenligninger med hva andre religiøse bevegelser og ordener eiet på den tiden. I stykket stilles spørsmålet i en kort scene og utmeislet sang: «Eiendeler — eier du dem eller eier de deg?»

Franciskus kunne bare besvare splittelsen og makthungrende tendenser i bevegelsen med sin egne frivillige lidelse, båret i total ensomhet. Også i denne siste delen av skuespillet fremstilles Franciskus med ektehet. Ute i en snøstorm — med hurtige lys- og lydeffekter — hutrer Frans alene i kulden. I sin fortvilelse lager han tre små figurer i snøen. «Disse får være hustru og barn for meg!» roper han og sovner utmattet. Morgensolen bryter i gjennom trekronene, snøen smelter og bare en pytt klart vann er igjen av figurene. Franciskus bøyer seg ned, drikker og vasker ansiktet, befridd fra alle nattens mørke tanker.

Gerd Jonzon.

av Gud til sin kjærlighet for naturen, ikke omvendt. Han elsket og respekterte dyrene og naturen fordi de er en del av Guds skaperverk.

Frans av Assisi hevdet at alle Gud-hengivne men-

Forts. side 6

Unge tyskere om stillheten

I sommer gikk den tyske protestantiske kirkes årlige kongress av stabelen i Nürnberg. Dette er en kolossal affære med over 7.000 deltakere. Mange kristne organisasjoner ga sitt budskap gjennom veggaviser og utstillinger på kongressen, blant dem «Offensive Junger Christen» (OJC), som driver sitt arbeid først og fremst på universitetene.

En av OJC's vegger i den store utstillingshallen var viet stillheten som grobunn for nytt håp. Her beskrev fem unge tyskere hva en stille stund om morgenen — en tid avsatt til bibellesning, bønn og til å lytte til Gud — betydde for dem. Vi gjengir innleggene:

Elfriede:

Selv om jeg ofte finner det vanskelig å stå opp, kan jeg si at stillheten om morgenen er like nødvendig for meg som frokosten etterpå. Hvordan skal jeg ellers vite hva jeg selv og menneskene rundt meg trenger? Jeg blir klar over så meget som jeg ikke må ta for gitt og som jeg kan takke for — at jeg kan oppleve den vakre naturen, at jeg er frisk, at jeg har venner som alltid tar seg tid når jeg har noe viktig på hjertet.

Peter:

Ofte oppfatter jeg dessverre den stille stund om morgenen som en from pliktøvelse for å få klarlagt mitt program. Når det er tilfelle, hjelper det å skyve mine egne planer og anliggender ut i periferien for ganske enkelt å være hos Gud. Det kommer kanskje ingen store og nye tanker, men jeg merker at dette med å søke stillhet i Gud gir meg kraft for dagen.

Iris:

Gjennom stille stund har jeg lært meg selv ganske godt å kjenne, både mine gaver og mine dårlige sider. Jeg har også oppdaget at Guds muligheter og virkefelt blir større når jeg utleverer mer av meg selv til ham.

Ansikt til ansikt med nøden i verden, vil jeg ikke unne meg den luksus å gjøre det gale på det gale tidspunkt.

Det vesentlige er ikke å være aktiv. Med kortsiktig aktivitet gjør man lett mer skade enn nytte. Jeg vil finne mitt kall og bruke mine gaver til å bygge Guds rike. Jeg håper den stille stund kan vise meg hvordan.

Joachim:

Etter at jeg oppfattet at Gud godtar meg som jeg er, er oppmerksom på meg, taler til meg, gir meg hva jeg trenger og mer enn det, trekker meg til seg, tilgir meg, gir meg frihet til selv å avgjøre — er det blitt selvsagt for meg at jeg tar tid hver morgen til å takke Gud på nytt for alle disse gavene. Det forutsetter en kraftig investering av energi for å komme meg opp tidlig nok, og utholdenhet til regelmessig praksis — ikke minst på ørkenstrekningene når den store gleden mangler.

Stille stund er for meg blitt stedet hvor jeg legger det som beveger meg over i Guds hender. Den har også lært meg å adlyde Gud, til bevisst å gi ham anledning til å få innflytelse på meg.

Mandia:

Den stille stund om morgenen hjelper meg ofte til å få klarhet i mitt forhold til andre. Jeg kan bli fri fra misunnelse, irritasjon eller antipati, i stedet for å slepe dem med meg hele dagen. En morgen skrev jeg i min notisbok: «Ja, jeg vet det, Himmelske Far. I går ga jeg ikke L. en sjanse. Tilgi meg. Jeg bare gikk og ventet på at hun skulle komme med enda en ironisk bemerkning som kunne gi meg grunn til fortsett å ergre meg over henne. Herre Jesus, vær så snill å ta bort min kulde og gi meg et nytt forhold til L. Vær henne nær i dag, hjelp henne til å greie det berg av arbeid hun har foran seg, og gi henne den roen hun trenger for å mestre oppgavene.

Hvordan et skuespill . . .

Forts. fra side 5

nesker er *generøse*. Og den mest generøse av alle, er Gud selv. Det var derfor Frans forsaket så meget, for å besvare den kjærligheten. Ikke av plikt.

Han var også forut for sin tid med sitt forsoningsarbeid. På ett tidspunkt dro han til sultanen for å innlede en slags dialog om det hellige land.

Frans hadde ingen sans for sin egen betydning. Men nettopp ved å nekte å bli en «stor mann» kom han til å øve stor innflytelse.

Råd fra en nonne

Forfatter og skuespiller reiste sammen til Rom. En kapusiner-munk fra Malta ledsaget dem derfra til Assisi, hvor han tok dem med overalt. Også til St. Claires kirke — oppkalt etter den første franciskaner-nonnen. Der oppbevares et vakkert bysantinsk kors, som er med i en episode i stykket.

En ung nonne, ca. 19 år gammel, satt vakt ved korset, og malteseren fortalte henne begeistret hvem de to gjestene var. Nå gjaldt det å gi dem all den hjelp de trengte! «Pater,» sa nonnen, «Si til brødrene at dersom de ønsker å lære om Frans av Assisi, kan de bare gjøre det på sine knær.» Et råd de skulle få anledning til å huske.

KJ: Da jeg ble bedt om å skrive musikken til *Poor Man Rich Man* for ett år siden, virket oppgaven umulig, spesielt med tanke på mannens storhet. På meg hadde han alltid virket så ekstrem.

Men etterhvert vokste det en overbevisning i meg om at jeg skulle prøve. Jeg var glad over at det skulle være «samtidsmusikk». Middelalderpreget musikk virker rett og slett for ensformig på moderne

ører. Men hvordan skulle jeg få nok kontrast og spenning med bare én stemme?

Ofte visste jeg ikke hvordan jeg skulle fortsette. Jeg ba meget, og studerte Frans av Assisis liv. Stoffet måtte bli mitt eget. Men det var først da Michel begynte å synge de 20 sangene på prøvene, at jeg visste sikkert at musikken min var noe mer enn sorte prikker på et papir.

MO: For meg var det som å stå foran en mur. Et to timer langt show på engelsk med 20 sanger — jeg som synes det er vanskelig å holde rytmen, til og med! Under prøvene fikk jeg panikk og jernteppe hver gang nye mennesker kom inn i rommet. Når frykten grep tak i meg om natten, var det bare en ting å gjøre: å kaste meg inn i Guds armer og be Ham om den styrken jeg trengte. Svaret jeg fikk, var dette: «Bare fortsett. Ikke vær redd. Arbeid. Det er derfor du er her. Overlat alt i mine hender.»

Siden har jeg ikke vært redd, i alle fall ikke på den måten. Uke etter uke ga Gud meg tegn som ga ver fra himmelen, på at det ville gå. Det er en god lekse for en kunstner: Når vi aksepterer å la oss korsfeste og dø, gir Gud oss liv igjen!

Forberedelsen til dette showet krevde et meget drastisk oppbrudd for meg. Hvis en skuespiller ikke foretar et slikt oppbrudd med Gud, trenger han

kompensasjoner gjennom andre «gleder». Men å arbeide hånd i hånd med Gud er stimulans nok, og dypt tilfredsstillende.

Min kone har båret mye av byrden. Da jeg reiste til prøvene i London, måtte hun ta seg av tenåringsbarna våre alene. Men da hun hadde sett stykket første gang, sa hun: «Det var verdt det, alt sammen.»

C'est la vie!

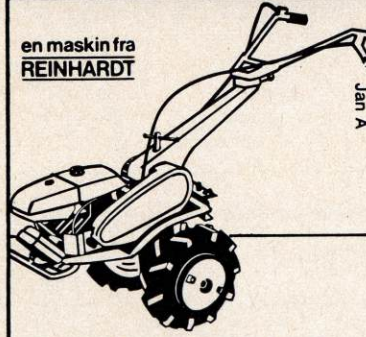
Tre prøver på reaksjonene fra publikum. En pike sa til meg: «Etter at jeg hadde sett stykket, bestemte jeg meg for å gi mitt liv til Gud og vie meg helt til ham.» En egypter: «Jeg skulle gjerne se at dette stykket blir oppført ved universitetet i Kairo.» På mitt forsiktige spørsmål om livshistorien til en kristen helgen virkelig kan vises i den islamske verden, svarte han: «Det er mange kristne i Egypt, og denne historien ville dessuten interessere alle. Det er Deres oppgave som kunstner å gjøre budskapet fra fortidens store menn tilgjengelig for oss . . . » En venn sa: «Jeg satt ved siden av én i teatret i går som påsto at han ikke forsto et kvekk, aller minst av pantomime-scenene.»

«Slik er livet,» sier Michel Orphélin og trekker fransk smilende på skuldrene. ERH

ISEKI

KOMBINASJONS-
MASKINER

en maskin fra
REINHARDT



Japanisk kvalitet - en tohjulstraktor som gjør hagearbeidet til en lek. Kan brukes som jordfreser, slåmaskin, radrenser, transporter, motorhakke og snøfreser. - En stasjonær kraftkilde.

REINHARDT

Reinhardt Maskin A/S 4601 Kristiansand S.
Avdeling Oslo: Hvamveien 1, 2013 Skjetten

SVAKSTRØM ER VAR STYRKE

Vår spesialitet:

Alt materiell for
avslutning av
svakstrømskabler

90 år som spesialforretning
i svakstrømsbransjen

O. ØSTMO A.S

Rådhusgt. 3, Oslo 1



klippet

— Du som har «framelsket» så mange forfattere. Et godt råd til en som vil gripe pennen.

— Du må betrakte omgivelsene som en slags medarbeider. Du må arbeide med deg sjøl, men også med andre i ditt miljø, få til et samspill med miljøet. Du lever i en biotop, vet du. Du må utvikle evnene til å observere og ta vare på det som skjer og sies.

— Det er jo noe som heter talent, fortsetter han, men talentet må administreres og settes i funksjon. Og det kan ta tid. Det tok 40 år å bli en Falkberget. Og Prøysen brukte 10 år på å finne **sin** form.

Men så stilte ikke vi gamle med magistergrad i litteratur som utgangspunkt . . . Jeg har sett enkelte slike litterære «drivhusplanter». De folder seg praktfullt ut, men visner raskt. De mangler et skikkelig rotsystem . . .

— Det gis vel ut stadig flere bøker?

— Nei. Se tilbake til 20- og 30-årene. Se på opplagstallene til Boyer og Fønhus og Falkberget og alle disse, det var mye større opplag da enn idag . . . Det er siviløkonomene og markedsførerne som har overtatt norske forlag, vet du. De velger ut på forhånd noen bøker som de kjører fram, f. eks. i Bokklubben Nye Bøker. «Årets beste bøker» er plukket ut lenge før de ligger på bokhandlerdiskene. De blir kjørt opp i 40.000 med en gang og hele markedsføringsapparatet settes i sving for disse få utvalgte titlene. Alle de andre overlates til seg selv og til statlige innkjøpsordninger . . . Disse bestselgerne varer bare en sesong. Og det igjen fører til et stort **forbruk** av forfattere . . . Ja, jammen vil jeg påstå at vi er harde ute å kjøre enn noensinne, sier Nils Johan Rud . . .

Fra et intervju med Nils Johan Rud i magasinet «Folkeveit» nr. 1—79.

Det skal en enkel, naturlig åndelig og legemelig trening til for å bygge opp en sunn ungdom, som kan oppdage livets storhet og skjønnhet — og en fremtid de gleder seg til å gå imøte . . . Vi må aldri fornekte eksemplets dynamiske kraft: Drivhulet i unge viljer.

Johan Falkberget i en hilsen til Speiderbevegelsen.

Ingen ytre organisasjon av samfunnet redder mennesket. Den frigjør ham heller ikke. Det å følge den indre stemmen, setter mennesket fri, selv ved dødens porter. Det finnes neppe noe mer håpefullt i denne verden enn erkjennelsen om at det er mulig å påvirke verdensbegivenhetene på konkret måte ved å lytte til sjelens frigjørende stemme. Og ingen makt kan ta bort den friheten. Bare mennesket selv kan hindre den.

Mihailo Mihailov, i «Undergrunnsnotater».

I det øyeblikk slaven bestemmer seg til ikke lenger å være slave, faller hans lenker. Han frigjør seg og viser veien for andre. Frihet og slaveri er mentale tilstander.

Mahatma Gandhi.

Meget varme, meget glede fikk jeg oppleve. Jeg kom åndelig og sjelelig fornyet tilbake til hverdagen. Det er avgjørende for meg å få tingene på avstand, og det skjedde i Caux. Det er så mange ødeleggende impulser — men nå vet jeg hvordan jeg kan verge meg.

Tysk husmor etter et besøk i Caux.

Ny Verden vil fremme: En åndelig og moralsk opprustning. Solidaritet mellom enkeltmennesker og nasjoner. En revolusjon under Jesu Kristi Kors, som vil omskape verden. Individets og samfunnets forandring. Absolutte moralnormer: ærlighet, renhet, uselviskhet og kjærlighet.

INFORMASJON OM MORALSK OPPRUSTNING

Utkommer med 11 nummer i året.



I redaksjonen:
Eva Riise Hanssen - ansvarlig red.
Anders Eskeland
Einar Engebretsen
Jens J. Wilhelmsen
Inge Mannsåker
Sturla Johnson
Keld Jørgensen (Danmark)

ABONNEMENTSPRIS for et år
Norge kr. 40,-
Danmark dkr. 32,-
Løssalg i Norge kr. 2,50

Redaksjonens adresse:
Postboks 3018, Elisenberg, Oslo 2
Tlf. 02/44 64 78 — Postgiro 5 12 57 94

Danmark:
Postboks 312
1502 København V. Postgiro 18 51 51

Sverige:
Sveavägen 34, 6., 111 34 Stockholm
Tlf. 08/10 34 56

Trykkeri: Brødr. Tengs, Oslo

Utgiver: Stiftelsen Moralsk Opprustning
NY VERDEN